

OCJENA USPJEŠNOSTI GAJENJA DŽONAGOLDA, ZLATNOG DELIŠESA I AJDAREDA U ZAJEDNIČKOJ SORTNOJ KOMPOZICIJI*

M. Mičić, M. Kurtović
G. Đurić, N. Štrbac

U V O D

Pravilnom izborom sorte kompozicije u plantaži jabuke ostvaruje se osnovni uslov za normalno odvijanje procesa oplodnje, kao jednog od osnovnih pretpostavki zadovoljavajućeg prinosa. Zato, introdukcija i brža izmjena sortimenta nameću stalnu obavezu utvrđivanja stepena oplodnje između sorti i postojećeg sortimenta u različitim ekološkim uslovima. Pitanje pravilnog izbora sorte kompozicije posebno je značajno u onim plantažama jabuke gdje se u proizvodnju uvode triploidne sorte (sorte sa sterilnim polenom).

Istraživanjima odnosa oplođavanja sorti jabuke, kao i drugih faktora koji direktno utiču na zametanje plodova kod nas se bavio relativno mali broj istraživača. Proučavanjima odnosa cvjetanja i oplođavanja jabuke bavili su se: Priol (1956), Mišić (1969), Jovančević (1972), Aradski (1973), Mišić i sar. (1979). Proučavanjem fenofaze cvjetanja različitih sorti jabuka bavili su se: Stanković (1948), Mišić (1954, 1960), Milovankić (1964), Šoškić (1971), Šoškić i Stajić (1973), Šoškić i sar. (1976). Ekologiju cvjetanja jabuke proučavali su: Mišić (1956), Štampar (1961), Mališević i sar. (1987).

Imajući u vidu značajnu zastupljenost jabuke u strukturi gajenih vrsta voća, brzu izmjenu sortimenta, veliko variranje ekoloških uslova u kojima se ova kultura gaji, kao i činjenicu da je jabuka u osnovi stranooplodna vrsta, jasno je da bi proučavanjima odnosa oplođavanja trebalo posvetiti značajniju pažnju ukoliko želimo imati proizvodne zasade sa odgovarajućom rodnosti.

Cilj ovog rada je da ukaže na značaj rješavanja pitanja odnosa oplođavanja na primjeru tri vodeće sorte jabuke (džonagold, zlatni delišes i ajdared) u jugoslovenskom sortimentu (od kojih je džonagold triploidan), i time podstakne stručnu i naučnu javnost da ovom pitanju posveti odgovarajuću pažnju.

ANALIZA RODNOSTI DŽONAGOLDA I ZLATNOG DELIŠESA U ZASADIMA U MAGLAJU I BOS. GRADIŠKI U 1987. GODINI

U vegetaciji 1987. godine u proizvodnom zasadu jabuke u Maglaju, gdje je sortna kompozicija džonagold x zlatni delišes x ajdared, konstatovana je nerodnost džonagolda i zlatnog delišesa. Da bi se objasnila ova pojava, izvr-

Nikola Mičić, Mirsad Kurtović, Gordana Đurić, Poljoprivredni fakultet, Sarajevo
Nenad Štrbac, Institut za istraživanje i razvoj — UPI, Sarajevo. Rad je prezentiran na XI naučnom skupu poljoprivrednih stručnjaka SRBiH, Neum 1988.

šena je analiza rodnosti u tom zasadu i u zasadima u Jablanici i Trebovljani-
ma (Bosanska Gradiška). Analiza rodnosti džonagolda i zlatnog delišesa izvr-
šena je u slijedećim sortnim kompozicijama:

1. džonagold x zlatni delišes x ajdared
(Jablanica i Maglaj)
2. džonagold x ajdared x velspur
(Trebovljani)
3. džonagold x ajdared x gloster
(Trebovljani)
4. džonagold x ajdared x melroze
(Trebovljani)
5. džonagold x prima x greni smit
(Maglaj)
6. zlatni delišes x ajdared x melroze
(Jablanica)
7. zlatni delišes x prima x greni smit
(Maglaj).

Analiza rodnosti izvršena je na po 20 stabala obje sorte utvrđivanjem
slijedećih pokazateelja:

- ukupna dužina skeleta
- broj plodova na stablu
- broj plodova na 1 m skeleta.

Dobijeni rezultati dati su u tabeli 1.

T a b e l a 1.**Analiza rodnosti džonagolda i zlatnog delišesa u različitim sortnim kompozicijama u zasadima: Maglaj, Jablanica i Trebovljani u 1987. godini**

Sorta	Oprašivači	Lokacija	Broj plodova po stablu		Broj plodova na 1 m skeleta
			x	±Sx	
džonagold	ajdared zl. delišes	BG JAB.	11,70±	2,72	0,49
džonagold	ajdared zl. delišes	MAG.	14,60±	2,84	0,74
džonagold	ajdared velspur	BG TREB.	145,70±	4,69	9,31
džonagold	ajdared gloster	BG TREB.	101,10±	9,93	6,08
džonagold	ajdared melroze	BG TREB.	65,50±	3,86	5,17
džonagold	prima greni smit	MAG.	79,83±	10,91	5,35
zlatni delišes	ajdared džonagold	BG JAB.	73,70±	12,91	3,28
zlatni delišes	ajdared džonagold	MAG.	3,50±	0,73	0,26
zlatni delišes	ajdared melroza	BG JAB.	134,00±	9,23	8,73
zlatni delišes	prima, džems griv, greni smit	MAG.	106,20±	8,98	7,86

Na osnovu podataka iz tabele 1 može se konstatovati slijedeće:

— džonagold je najbolju rodnost imao u sortnoj kompoziciji sa ajdaredom i velespurom (9,31 plod na 1 m skeleta) i sa ajdaredom i glosterom (6,08 plodova na 1 m skeleta);

— zlatni delišes najbolju rodnost imao je u sortnoj kompoziciji sa ajdaredom i melrozom (8,73 ploda na 1 m skeleta) i sa primom i greni smitom (7,86 plodova na 1 m skeleta);

— obje sorte najslabiju rodnost imale su u sortnoj kompoziciji džonagold x zlatni delišes x ajdared i u Maglaju i u Jablanici: džonagold 0,49 — 0,74 ploda na 1 m skeleta, a zlatni delišes 0,26 — 3,28 plodova na 1 m skeleta.

